

Bewijsvoering in de deelgeschilprocedure

L. C. Hogeling*

1. Inleiding

De deelgeschilprocedure bestaat sinds juli 2010. De sindsdien verschenen jurisprudentie geeft een wisselend beeld van het toepassingsbereik. Regelmatig wordt een verzoek afgewezen omdat het zich volgens de rechter niet leent voor behandeling in een deelgeschilprocedure. In een deel van die gevallen ligt de oorzaak voor de afwijzing in het feit dat tijdens de behandeling van het deelgeschil is gebleken dat nadere bewijsvoering nodig is om daarover te kunnen beslissen. De deelgeschilprocedure biedt daartoe slechts beperkt ruimte. In deze bijdrage zal, op basis van de jurisprudentie, worden getracht aan te geven waar de grenzen liggen van de mogelijkheden tot bewijsvoering in een deelgeschilprocedure.

2. Juridisch kader

Zoals bekend is de ratio achter de deelgeschilprocedure een versterking van het buitengerechtelijke traject bij afhandeling van personenschade. Het biedt betrokkenen bij een geschil over letsel- en overlijdensschade de mogelijkheid om de rechter in te schakelen in de buitengerechtelijke onderhandelingsfase; zij krijgen hiermee een extra instrument ter doorbreking van een impasse in deze onderhandelingen.¹ Uit de parlementaire geschiedenis blijkt dat de deelgeschilrechter dient af te wegen of de investering in tijd, geld en moeite opweegt tegen het belang van de vordering en de bijdrage die de beslissing aan de totstandkoming van een minnelijke regeling kan leveren. Als voor beantwoording van het deelgeschil uitvoerige bewijsvoering en deskundigenberichten noodzakelijk zijn, dan zal het verzoek zich minder snel lenen voor behandeling in een deelgeschilprocedure.² Met de toelating van bewijsvoering is immers onherroepelijk een extra investering in tijd, moeite en in veel gevallen ook geld gemoeid.

3. Verantwoording onderzoek

Voor deze bijdrage heb ik alle deelgeschillen in de periode van juli 2010 tot en met januari 2014 bestudeerd. In totaal zijn dit ongeveer driehonderd zaken. In veertig daarvan oordeelde de rechter dat nadere bewijsvoering nodig was om over het deelgeschil te kunnen beslissen. Het ging hier om zaken waarin de verzoeker vooraf veronderstelde dat voldoende duidelijkheid bestond over de feiten om tot een oordeel over het deelgeschil

te kunnen komen. Tijdens de behandeling bleek dan echter dat die duidelijkheid niet voldoende aanwezig was, doorgaans doordat de wederpartij bepaalde feiten had betwist of de rechter zich onvoldoende voorgelicht achtte. In dertig van deze gevallen werd niet voldaan aan de proportionaliteitstoets en wees de rechter de vordering af. In tien gevallen hield de rechter de beslissing aan, in afwachting van nadere bewijsvoering.

In het kader van deze bijdrage zijn gevallen waarin de rechter is verzocht om een oordeel over een geschil met betrekking tot een deskundigenbericht niet geanalyseerd. In dergelijke gevallen is de verzoekende partij *zelf* van mening dat er in haar zaak een deskundige moet worden ingeschakeld, omdat blijkbaar op één of meer punten nog onvoldoende duidelijkheid bestaat om de zaak te kunnen afwikkelen. Vervolgens beoordeelt de deelgeschilrechter of het verzoek zich leent voor behandeling in een deelgeschilprocedure. Nadat de rechter zijn oordeel heeft gegeven, gaan partijen verder in het buitengerechtelijke traject. Het eventueel nader geleverde bewijs speelt binnen deze deelgeschilprocedure geen rol meer; de taak van de rechter zit erop. Een voorbeeld hiervan is de zaak van 25 juli 2013 bij de Rechtbank Den Haag.³ Hier doet benadeelde veelomvattende verzoeken met betrekking tot een deskundigenbericht, onder meer over het soort onderzoek, de persoon van de deskundige en de te stellen vragen. De rechter oordeelt dat dit verzoek zich in het concrete geval niet verzet tegen behandeling in een deelgeschilprocedure en gaat inhoudelijk op de zaak in.

4. Analyse van de rechtspraak

Zoals gezegd, moet de rechter in elke deelgeschilprocedure afwegen of de investering in tijd, geld en moeite opweegt tegen het belang van de vordering en de bijdrage die de beslissing aan de totstandkoming van een minnelijke regeling kan hebben. In gevallen waarin nadere bewijsvoering noodzakelijk is, krijgt die afweging extra gewicht.

In algemene zin blijkt uit de veertig uitspraken waarin nadere bewijslevering noodzakelijk werd geacht, dat de rechter terughoudend is met het toelaten van bewijslevering. In driekwart van de gevallen wees de rechter het verzoek af. In een aanzienlijk aantal daarvan wordt uit het vonnis niet duidelijk hoeveel

* L.C. Hogeling is student-onderzoeker bij het Amsterdam Centre for Comprehensive Law van de Vrije Universiteit Amsterdam.

1. Kamerstukken II 2007/08, 31518, 3, p. 2.

2. Kamerstukken II 2007/08, 31518, 3, p. 10.

3. Rb. Noord-Holland 25 juli 2013, ECLI:NL:RBNHO:2013:6863, JA 2013/187 m.nt. L.C. Hogeling.

en welk type bewijs nog geleverd zou moeten worden. De deelgeschilrechter volstaat dan met een korte conclusie als:

‘De rechtbank is (...) van oordeel dat voor een beslissing op het onderhavige verzoek (nadere) bewijslevering en/of deskundigenonderzoek nodig is, als gevolg waarvan de procedure dermate veel tijd, geld en moeite gaat kosten, dat dit niet opweegt tegen het belang van de vordering en de bijdrage die de beslissing kan leveren aan de totstandkoming van een minnelijke regeling.’⁴

Toch is het mogelijk een aantal handvatten te bieden wat betreft bewijsvoering in de deelgeschilprocedure. Hieronder bespreek ik verschillende factoren die van belang zijn voor de vraag of er in de concrete procedure ruimte bestaat voor nadere bewijsvoering.

4.1 Deskundigenbericht

Uit de rechtspraak volgt dat de deelgeschilprocedure niet de geëigende weg is wanneer bewijsvoering in de vorm van een deskundigenbericht noodzakelijk, althans redelijkerwijs voorzienbaar is.⁵ De rechter heeft in een dergelijk geval, op één uitzondering na,⁶ geen enkele keer bewijslevering toegestaan en wijst in alle andere gevallen het verzochte steevast af. Dit is met het oog op het doel van de procedure geen wonderlijke constatering. Een deskundigenbericht neemt veel tijd in beslag, waardoor van een snelle afhandeling van het geschil niet vaak sprake zal zijn. Bovendien zal het verzoek vaak niet aan de proportionaliteitstoets voldoen omdat het inschakelen van een deskundige kostbaar is en het belang van de vordering aldus niet opweegt tegen de investering in tijd, geld en moeite die de procedure met zich meebrengt. Uit de memorie van toelichting blijkt dat de wetgever van mening is dat een deelgeschil waarvan te verwachten is dat voor de beantwoording deskundigenberichten nodig zullen zijn, zich minder snel zal lenen voor een deelgeschilprocedure. Hoewel de wetgever niet heeft uitgesloten dat zoiets in bijzondere gevallen toch zinvol kan zijn,⁷ is het tot op heden in de praktijk slechts eenmaal voorgekomen.

De mogelijkheid van bewijslevering in de vorm van een deskundigenbericht lijkt in de deelgeschilprocedure dus uitgesloten. Dat de deelgeschilrechter niet bereid is om een deskundige te benoemen, betekent niet dat aan hem geen verzoeken kunnen worden voorgelegd met betrekking tot *buitengerechtelijke* deskundigenberichten. In een deelgeschil kan een beslissing worden gevraagd over alle punten, zoals het soort onderzoek, de persoon van de deskundige, de te stellen vragen, het tijdspad en de informatie die aan de deskundige moet worden verstrekt. Dat betekent dat de bewijslevering door deskundi-

gen in de praktijk best onderwerp kan vormen voor een deelgeschilverzoek, zolang maar niet wordt verzocht een deskundige te benoemen.⁸

4.2 Getuigenverhoor of schriftelijke stukken

In tegenstelling tot deskundigenberichten wordt bewijslevering in de vorm van getuigenverhoren⁹ of schriftelijke stukken¹⁰ soms wél toegestaan.

In alle gevallen waarin de rechter nadere bewijslevering heeft toegestaan, ging het om situaties waarin slechts één feit werd betwist of niet vaststond, waardoor de bewijsopdracht overzichtelijk bleef. Twistten partijen over een veelheid aan feiten, dan werd geoordeeld dat bewijsvoering met betrekking tot alle geschilpunten het toepassingsbereik van de deelgeschilprocedure te buiten ging.¹¹ Dit wil overigens niet zeggen dat een verweer over onduidelijkheid van meerdere feiten altijd leidt tot een afwijzende beschikking. Ook bij een dergelijk verweer toetst de rechter of de feiten voldoende vaststaan om een oordeel over het deelgeschil te kunnen geven. Alleen indien hij concludeert dat dit niet het geval is, komt de vraag aan de orde of de zaak zich wel leent voor een deelgeschilprocedure. Is de feitelijke toedracht van het ongeval reeds aan de orde geweest in het kader van een voorlopig getuigenverhoor, dan is – althans naar het oordeel van de Rechtbank Oost-Brabant – de fase van bewijslevering op dat punt afgerond.¹²

Voorbeelden waarin bewijslevering wordt toegestaan, zijn te vinden in zaken waarin de werkgever de mogelijkheid wordt geboden in verband met de aansprakelijkheidsvraag te bewijzen dat hij aan zijn zorgplicht heeft voldaan. In een zaak die speelde bij de Rechtbank Arnhem¹³ is een man bij het uitoefenen van zijn werkzaamheden in een woning in aanbouw door een plaat gezakt die hij over een sparing, bestemd voor een aan te brengen vlioztrap, had gelegd. Het enige waarover geen duidelijkheid bestond, was de vraag of andere, geschikte, bouwplaten feitelijk waren afgeleverd op de bouwplaats. De werkgever werd in de gelegenheid gesteld door middel van schriftelijke stukken en zo nodig getuigenverhoor te bewijzen dat de geschikte platen op de bouwplaats afgeleverd waren.

In een uitspraak van de Kantonrechter Utrecht¹⁴ werd werkgever Bastion in de gelegenheid gesteld door middel van getuigenverhoor te bewijzen dat hij zijn werknemer had geïnformeerd en geïnstrueerd over hoe hij ter voorkoming van schade diende te handelen in geval van een roofoverval. Omdat het

4. Rb. Den Haag 25 oktober 2012, ECLI:NL:RBSGR:2012:BY3377.

5. Zie bijv. Rb. Den Bosch 11 juli 2012, ECLI:NL:RBSHE:2012:BX7216, Rb. Midden-Nederland 7 augustus 2013, ECLI:NL:RBMNE:2013:3251 en Rb. Alkmaar 29 maart 2012, ECLI:NL:RBALK:2012:BW0460.

6. Rb. Utrecht 23 mei 2012, ECLI:NL:RBUTR:2012:BY0650.

7. Kamerstukken II 2007/08, 31518, 3, p. 7.

8. Rb. Noord-Holland 25 juli 2013, ECLI:NL:RBNHO:2013:6863, JA 2013/187 m.nt. L.C. Hogeling.

9. Zie bijv. Rb. Gelderland 15 juli 2013, ECLI:NL:RBGEL:2013:3764 en Rb. Breda 11 juli 2011, ECLI:NL:RBBRE:2011:BR1988.

10. Zie bijv. Rb. Den Haag 9 augustus 2011, ECLI:NL:RBSGR:2011:BU3478 en Rb. Arnhem 30 mei 2012, ECLI:NL:RBARN:2012:BW7289.

11. Zie bijv. Rb. Den Bosch 20 december 2011, ECLI:NL:RBSHE:2011:BU8766; in deze zaak werden zeven verschillende feiten betwist.

12. Rb. Oost-Brabant 5 maart 2014, ECLI:NL:RBOBR:2014:721.

13. Rb. Arnhem 30 mei 2012, ECLI:NL:RBARN:2012:BW7289.

14. Rb. Utrecht 10 augustus 2011, ECLI:NL:RBUTR:2011:BT8679.

hier geen uitvoerige en complexe bewijskwes- tie betrof, werd geoordeeld dat dit niet in de weg stond aan de ratio van de deelgeschilprocedure.

Een derde voorbeeld is de uitspraak van de Rechtbank Maastricht van 23 augustus 2011.¹⁵ Het ging in deze zaak niet om de zorgplicht van de werkgever, maar om een fietser die ten val was gekomen op het fietspad. Hoewel vaststond dat de fietser op het fietspad was gevallen, was de toedracht van het ongeval niet duidelijk. Bij het ongeval waren enkele getuigen aanwezig en de verzoeker werd de mogelijkheid geboden door middel van deze getuigen te bewijzen dat hij ten val was gekomen doordat hij moest uitwijken voor een passerende bromfietser.

Eenmaal werd de beslissing aangehouden, ondanks het gegeven dat partijen over meerdere feiten twistten.¹⁶ Hier was echter sprake van een samenloop met een voorlopig getuigenverhoor en moest worden gewacht op de sluiting daarvan. Omdat de investering in tijd, geld en moeite niet in de deelgeschilprocedure wordt gedaan, maar in een andere procedure waarvan sluiting niet lang op zich zal laten wachten, werd de beslissing aangehouden.

4.3 Overige factoren

Na bestudering van de rechtspraak blijkt eveneens dat de rechter rekening houdt met verschillende andere factoren, zonder dat het overigens mogelijk lijkt wat dat betreft heldere grenzen aan te geven.

De deelgeschilrechter houdt ten eerste rekening met het financiële belang van de zaak. In twee van de tien gevallen waarin bewijslevering werd toegestaan, overwoog de rechter expliciet dat van belang was dat (partijen het erover eens waren dat) het financiële belang van de zaak groot was. In een beschikking van de Rechtbank Breda werd de verzekeraar toegelaten bewijs te leveren dat de betrokkenen ten tijde van het ongeval geen autogordels droegen. De rechter overwoog dat het ging om de bepaling van de omvang van de vergoedingsplicht van (onder meer) de arbeidsvermogensschade van twee jonge mensen die als gevolg van het letsel dat zij hadden opgelopen niet of in mindere mate in staat waren om loonvormende arbeid te verrichten, en aldus met de beslissing in deze zaak een groot belang was gemoeid.¹⁷ Een vergelijkbare overweging is te lezen in de beschikking van de Rechtbank Gelderland, waarin verzoeker in de gelegenheid werd gesteld bewijs te leveren dat hij titulair directeur van een bv zou worden, waardoor er sprake zou zijn van een veel groter verlies van verdienvermogen.¹⁸ Ten overvloede merk ik op dat een groot financieel belang van de zaak geen garantie is voor toelating tot behandeling in de deelgeschilprocedure. De hierboven geduide grenzen mogen

ook in een zaak waarin het om veel geld gaat, niet worden overschreden.¹⁹

In de uitspraak van de Rechtbank Maastricht, die hierboven al aangehaald is, overwoog de deelgeschilrechter concreet dat bewijslevering werd toegestaan, mede omdat partijen ter zitting aangegeven hadden geen bezwaar te hebben tegen het horen van getuigen in het bestek van de deelgeschilprocedure.²⁰ De opstelling van partijen ter zitting kan dus invloed hebben op de vraag of er binnen de deelgeschilprocedure ruimte is voor nadere bewijsvoering.

Hoewel natuurlijk ook een rol speelt hoeveel tijd er verstreken is sinds het ongeval of de mislukte medische ingreep en de zitting, heb ik hierin geen rode draad in de rechtspraak kunnen vaststellen. Hoe meer tijd er sinds de schadeveroorzakende gebeurtenis is verstreken, hoe moeilijker het in het algemeen zal zijn om, door middel van bijvoorbeeld getuigen, snel bewijs te kunnen leveren. Toch is dit altijd afhankelijk van de bijzondere omstandigheden van het concrete geval. Er zijn gevallen waarin de rechter bewijslevering heeft toegestaan ondanks dat er bijna tien jaar was verstreken sinds de schadeveroorzakende gebeurtenis.²¹ Evenzeer is in een (aanzienlijker) aantal zaken bewijslevering niet toegestaan, ondanks het feit dat relatief weinig tijd voorbijgegaan was.²²

5. Conclusie

Concluderend stel ik dat de deelgeschilrechter enige, maar niet veel ruimte biedt voor bewijslevering. Uit de rechtspraak volgt dat de grens van bewijsvoering binnen de deelgeschilprocedure is getrokken bij een deskundigenbericht en bij onduidelijkheid over meer dan één feit. Wanneer het redelijkerwijs voorzienbaar is dat voor beantwoording van het deelgeschil bewijsvoering in de vorm van een deskundigenbericht noodzakelijk is, wijst de rechter het verzoek af. Twisten partijen over meerdere feiten die nadere bewijslevering behoeven, dan wijst de rechter het verzoek ook af. Bewijslevering in een deelgeschil is mogelijk voor zover die binnen het kader van de regeling en in de specifieke situatie van dat deelgeschil past. Zoals onder meer uit de memorie van toelichting blijkt,²³ biedt de regeling hier zelf niet al te veel ruimte voor. In een specifiek geval kunnen het financiële belang van de zaak en de opstelling van partijen bepalend zijn voor een antwoord op de vraag of er binnen de deelgeschilprocedure ruimte is voor bewijslevering.

De terughoudende opstelling van de rechter is mijns inziens goed te verenigen met het doel van de deelgeschilprocedure: versterking van het buitengerechtelijke traject door een snelle beslissing van de rechter op een beperkt aantal geschilpunten

15. Rb. Maastricht 23 augustus 2011, ECLI:NL:RBMAA:2011:BT1939.

16. Rb. Arnhem 10 augustus 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:4222.

17. Rb. Breda 11 juli 2011, ECLI:NL:RBBRE:2011:BR1988, r.o. 3.8.

18. Rb. Gelderland 15 juli 2013, ECLI:NL:RBGEL:2013:3764.

19. Zie in dit verband bijv. Rb. Den Haag 22 maart 2012, ECLI:NL:RBSGR:2012:BW0695.

20. Rb. Maastricht 23 augustus 2011, ECLI:NL:RBMAA:2011:BT1939, r.o. 3.20.

21. Zie bijv. Rb. Den Haag 25 oktober 2012, ECLI:NL:RBSGR:2012:BY3377.

22. Zie bijv. Rb. Breda 11 juli 2011, ECLI:NL:RBBRE:2011:BR1988.

23. Kamerstukken II 2007/08, 31518, 3, p. 10.

dat partijen in hun onderhandelingen, gericht op een vaststellingsovereenkomst, verdeeld houdt. Om de procedure ook daadwerkelijk snel en niet te kostbaar te laten verlopen, dient bewijsvoering in de deelgeschilprocedure in beginsel niet te worden toegestaan. Alleen wanneer de bewijsopdracht evident zeer eenvoudig is, zou deze bij wijze van uitzondering binnen het toepassingsbereik van de procedure kunnen vallen. Dit om de deelgeschilprocedure zo kort mogelijk te houden, zodat partijen zo snel mogelijk met een beslissing op zak weer aan de buitengerechtelijke onderhandelingstafel plaatsnemen teneinde binnen de kortst mogelijke termijn tot een minnelijke regeling te komen.